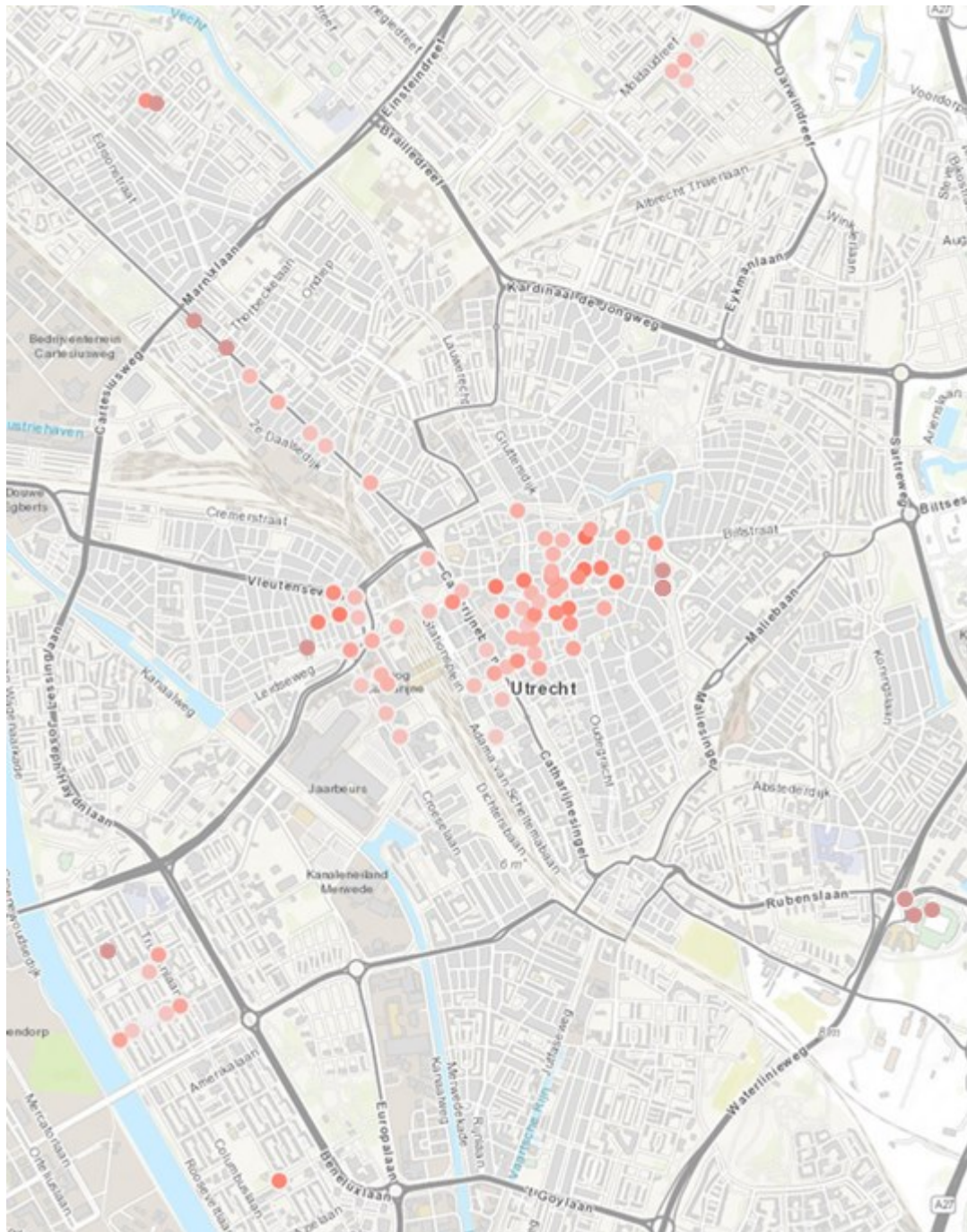

Beleidskader

Cameratoezicht Utrecht

2019 – 2022

Opgesteld door:
Eenheid Veiligheid, Gemeente Utrecht
Oktober 2018

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Gebieden met cameratoezicht

- 1.1 Binnenstad
- 1.2 Wijken
- 1.3 Stadion Galgenwaard
- 1.4 Gebieden met flexibel cameratoezicht

2. Evaluatie

- 2.1 Conclusies
- 2.2 Aanbevelingen

3. Doel en beleid

- 3.1 Doelstelling
- 3.2 Criteria
- 3.3 Werkwijze

4. Vaste en flexibele camera's

Aantallen

5. Privacy en waarborgen

- 5.1 Privacy
- 5.2 Waarborgen
- 5.3 Juridische richtlijnen

Bijlagen

- 1. Betrokken partijen
- 2. Financiële paragraaf

Kaart op de voorzijde: alle vaste openbare orde-camera's in Utrecht, oktober 2018

Meer informatie:
Iris Koningstein, i.koningstein@utrecht.nl
Marjolein Mak, m.mak@utrecht.nl

Inleiding

“Het huidige beleid van cameratoezicht wordt voortgezet. Het huidige maximum aantal camera's blijft ongewijzigd en we hebben aandacht voor het beschermen van privacy. We streven (binnen het maximum aantal) naar meer flexibele en minder vaste camera's.” Deze tekst komt uit het coalitieakkoord 2018 – 2022 van het Utrechts gemeentebestuur. Het is de koers voor dit nieuwe beleidskader cameratoezicht.

In Utrecht hangen veel meer camera's dan waarover het in dit beleidskader gaat. Hier gaat het om 'openbare orde camera's' die worden ingezet voor 'cameratoezicht'. De camera's worden zo genoemd omdat het primaire doel van het inzetten van deze camera's het (ondersteunen van) de handhaving van de openbare orde is, inclusief het voorkomen van strafbare feiten. Sinds 2017 worden ook flexibele camera's ingezet. Dit zijn camera's die niet langer 'nagelvast' zijn geplaatst en iedere drie maanden op een andere locatie worden ingezet.

Op en rond Station Utrecht Centraal is cameratoezicht Openbaar Vervoer (CTOV). CTOV bestaat uit 17 camera's die gericht zijn op terrorismebestrijding. Deze camera's maken geen onderdeel uit van het beleidskader.

Het beleidskader 2014 – 2018 is in november 2014 vastgesteld door de vorige raad. Net als toen is ter voorbereiding op het nieuwe beleid een evaluatie uitgevoerd van de voorliggende periode. De evaluatie van DSP-groep in samenwerking met Sander Flight onderzoek & advies was in juli 2018 gereed. De aanbevelingen uit het rapport zijn verwerkt in het beleidskader.

Het beleid uit 2014 is op een aantal punten aangepast. De criteria zijn aangescherpt. Ook het aantal camera's en het aandeel flexibele camera's is aangepast. Het gebruik van flexibele camera's en de afspraken daarover maken nu eveneens onderdeel uit van het beleidskader.

1. Gebieden met cameratoezicht

In Utrecht zijn vijf typen gebieden waar cameratoezicht wordt ingezet: de binnenstad, wijken, het stationsgebied, omgeving stadion Galgenwaard en flexibele gebieden. In ieder type gebied is de inzet deels gericht op het zelfde doel, namelijk het handhaven van de openbare orde, en deels verschillend, namelijk het type strafbare feiten waartegen de camera's worden ingezet. Ook de tijden waarop de problemen spelen, en dus het uitkijken van de camera's effectief is, en de aanwijzingsduur, is maatwerk per type gebied.

1.1 Binnenstad

In de binnenstad wordt het langst gebruik gemaakt van cameratoezicht. De eerste camera's werden in 2001 opgehangen. In de wijk zijn veel bijzondere voorzieningen, zoals drugsverslaafden- en daklozenopvang, coffeeshops en een zeer veel horeca. Daarnaast vinden regelmatig evenementen en demonstraties plaats. De belangrijkste redenen voor cameratoezicht zijn het aanwezige (uitgaans)geweld en de (drugs)criminaliteit en -overlast in de Breedstraat, Voorstraat en omgeving. In totaal hangen in de binnenstad 49 camera's en op de meeste dagen worden deze uitgekeken van 18.00 tot 6.00 uur. Het is niet te verwachten dat het karakter van de binnenstad als winkel/uitgaansgebied met diverse bezoekersstromen in de nabije toekomst veel verandert. Daarom wordt dit gebied opnieuw voor de duur van dit beleidskader aangewezen, 4 jaar. De evaluatie op cameraniveau (het uitvoeringsplan) vindt wel ieder jaar plaats.

1.2 Wijken

In de wijken West, Noordwest, Overvecht, Noordoost en Zuidwest hangen camera's. Het zijn clusters van 2 tot 4 camera's, in Noordwest hangen er 7 en in Zuidwest 8. De camera in Noordoost staat vlak op de grens met de binnenstad en wordt gebruikt voor de aanpak Breedstraatbuurt en omgeving, en wordt bij de binnenstad meegerekend. In 2005 werd voor het eerst cameratoezicht ingezet buiten de binnenstad, in Lombok-oost. De camera's ondersteunen bij diverse buurtaanpakken. De buurtaanpakken zijn gericht op verschillende problemen zoals bijvoorbeeld drugsoverlast, structurele jongerenoverlast, intimidatie en criminaliteit zoals straatroof, overvallen, beroving, autokraken en woninginbraken. De in totaal 26 camera's worden uitgekeken van 15.00 tot 2.00 uur. Problemen in een wijk kunnen verergeren, verdwijnen of verplaatsen, daarom worden wijken aangewezen voor een periode van één jaar. Dit besluit wordt genomen nadat in het uitvoeringsplan de evaluatie is uitgevoerd.

1.3 Stadion Galgenwaard

In 2014 is na ongeregelde heden buiten stadion Galgenwaard een advies verschenen waarin werd aangeraden het gebied rond het stadion te voorzien van cameratoezicht. Drie camera's zijn geplaatst en deze worden alleen uitgekeken direct voor, tijdens en na wedstrijden. De rest van de tijd staan de camera's wel aan, maar worden beelden niet bekeken. De aard van het gebied rond het stadion zal niet veranderen. Problemen kunnen zich wel verplaatsen, het is zinvol om regelmatig de noodzaak van deze camera's te evalueren. Daarom wordt dit gebied aangewezen voor één jaar. Dit besluit wordt genomen nadat in het uitvoeringsplan de evaluatie is uitgevoerd.

1.4 Gebieden met flexibel cameratoezicht

Per periode van drie maanden, of korter indien mogelijk, wordt een cluster van drie flexibele camera's ingezet in die gebieden waar problemen tijdelijk sterk toenemen. De camera's worden ingezet om een impuls aan de aanpak in een gebied te geven. De uitkijktijden variëren per gebied waar de flexibele camera's worden ingezet. Dit is afhankelijk van de aard van de problematiek of de nadruk op de middag of de avond ligt. Wel worden regelmatig acties buiten de vaste uitkijktijden georganiseerd om problemen gericht aan te pakken. De aanwijzingsduur is gelijk aan de duur van de inzet plus enkele dagen om het systeem op te bouwen en af te breken. In de pilotperiode was het de afspraak om de

aanwijzingsduur niet te verlengen. De mogelijkheid om de inzet eenmalig met drie maanden te verlengen wordt vanaf nu wel geboden.

Hier kan voor worden gekozen wanneer de veiligheid sterk onder druk heeft gestaan en sinds de inzet van het pakket aan maatregelen met onder andere cameratoezicht rust is gebracht. De veiligheid heeft een positieve ontwikkeling doorgemaakt en de overlast en delicten zijn afgenomen. De veiligheid en (relatieve) rust kunnen een precair evenwicht hebben. De veiligheidsaanpak in zo'n gebied wordt dan voortgezet waarbij de flexibele camera's de aanpak drie maanden langer blijven ondersteunen. Het gebied wordt dan wel opnieuw aangewezen.

2. Evaluatie

De Evaluatie cameratoezicht Utrecht 2018 door DSP-groep en Sander Flight belicht het gebruik van de openbare orde camera's in de afgelopen vier jaar. De twee deelvragen zijn:

- Draagt de huidige werkwijze – zoals omschreven in het beleidskader, de vervolgaanpak van flexibel cameratoezicht en de uitvoeringsplannen – er toe bij dat de doelen die bij cameratoezicht gesteld zijn behaald (kunnen) worden?
- Is het huidige aantal camera's (vast en flexibel) in Utrecht te veel, te weinig of precies goed om de veiligheidsproblemen aan te pakken? Wat is de optimale verhouding tussen vaste en flexibele camera's?

De tweede deelvraag is opgenomen mede naar aanleiding van motie 2018/20 'meer flex?'.

2.1 Conclusies

De conclusies uit de evaluatie luiden, samengevat:

- De werkwijze draagt bij aan het behalen van de gestelde doelen. Technisch en organisatorisch functioneert de werkwijze goed. Het plaatsen, verplaatsen en weghalen van camera's is hierdoor transparant en controleerbaar maar vergt veel tijd en overleg. De kosten – batenanalyse laat zien dat het aannemelijk is dat de baten van cameratoezicht groter zijn dan de kosten. Wel is het zo dat het vooraf gestelde doel bepaalt of een camera effectief is. Preventie is te veel uit beeld verdwenen als doel. Om de werkwijze compleet te maken moet een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) worden uitgevoerd.
- Het aantal camera's lijkt sinds het invoeren van flexibel cameratoezicht passend te zijn voor Utrecht. In de evaluatie worden geen argumenten aangedragen waaruit blijkt dat in Utrecht (veel) te veel of (veel) te weinig camera's hangen. Het flexibel cameratoezicht wordt gewaardeerd en veel partijen vragen om uitbreiding hiervan. Beschikbaarheid, budget en tijd zijn daarbij beperkende factoren.

2.2 Aanbevelingen

De onderzoekers doen vijf aanbevelingen:

- *Hou het goede vast:* De huidige aanpak van technisch beheer, beleidskader en samenwerking zowel binnen de gemeente als tussen gemeente en politie functioneert goed.
- *Focus op openbare orde:* Cameratoezicht op grond van de Gemeentewet is bedoeld om verstoringen van de openbare orde tegen te gaan, niet om de rechtsorde te handhaven.
- *Focus op preventie:* Het voorkomen van incidenten en delicten, preventie dus, is het meest waardevolle doel van cameratoezicht. Dit doel is te veel uit het oog verloren.
- *Focus op zware (gewelds)incidenten:* Deze aanbeveling komt voort uit de kosten–batenanalyse. Het voorkomen van zware incidenten met een sterke openbare orde–component maakt dat de baten van cameratoezicht sneller opwegen tegen de kosten.
- *Meer flex:* De vraag naar meer flexibel cameratoezicht wordt breed gedragen door respondenten.

Hoe de opvolging van deze aanbevelingen is vertaald in beleid staat in hoofdstuk 3 en 4.

3. Doelstelling, criteria, werkwijze

Het beleidskader cameratoezicht 2014–2018 heeft over het algemeen goed gefunctioneerd. In de evaluatie is niet voor niets de eerste aanbeveling 'hou het goede vast'. Het grootste deel van de werkwijze wordt dus voortgezet.

Wel wordt aanbevolen meer te focussen op openbare orde, preventie en zware (gewelds)incidenten. Dit is opgepakt door dit te vertalen in het stroomschema op p. 9. De criteria in 3.2 zijn zodanig aangevuld dat die beter aansluiten bij het tegengaan van openbare ordeverstoring, preventie en zware (gewelds)incidenten. In het uitvoeringsplan en bij nieuwe aanvragen wordt scherper op deze criteria getoetst. In de gebieden waar preventie het primaire doel is, moet bij de start van een project op een andere manier naar het meten van het effect van cameratoezicht worden gekeken. Dat is maatwerk per project. Daarnaast zal met afdeling VTH worden besproken hoe de werkwijze bij cameratoezicht meer gericht kan worden op de doelen en werkprocessen van VTH zodat preventieve inzet wordt versterkt. Een focus op zware (gewelds)incidenten ligt in lijn met de twee voorgaande aanbevelingen, een focus op openbare orde en preventie. De laatste aanbeveling voor meer flex sluit goed aan bij de aanbeveling meer op preventie te focussen. De optimale verhouding is niet aangegeven, gezien de beperking in beschikbare camera's, budget en tijd. De onderbouwing voor uitbreiding naar een tweede set flexibele camera's wordt gegeven in hoofdstuk 4.

3.1 Doelstelling

Het doel voor vast en flexibel cameratoezicht in Utrecht is en blijft:

- primair: handhaving van de openbare orde, inclusief het voorkomen van strafbare feiten, die invloed hebben op de orde en rust in de samenleving;
- secundair: efficiënter inzet van politie en andere diensten (bijzonder opsporingsambtenaren, brandweer etc), een preventieve werking, het bevorderen van het gevoel van veiligheid.

Openbare orde is een breed begrip dat op verschillende manieren wordt geïnterpreteerd. In het algemeen duidt het begrip op een ordentelijk verloop van het maatschappelijk verkeer in de openbare ruimte. In 2007 oordeelde de Hoge Raad dat de openbare orde is aangetast als sprake is van 'een verstoring van enige betekenis van de normale gang van zaken in of aan de desbetreffende openbare ruimte.' In 2010 gaf de Nederlandse regering uitleg van een verstoring van de openbare orde. Het gaat vaak om strafbare feiten, variërend van overtredingen van de APV tot misdrijven zoals de vernieling van auto's of bushokjes. Daarnaast kan het gaan om gedragingen die op zichzelf niet strafbaar zijn, maar onder omstandigheden wel worden aangemerkt als 'orde verstorende gedragingen'. Het voorbeeld was 'intimiderend groepsgedrag in de vorm van joelen, najouwen of bespugen van voorbijgangers.' Deze omschrijving wordt gehanteerd bij de criteria.

Voor een cameraproject kan één van de volgende subdoelen gelden:

Subdoelen	Omschrijving
Preventie	Potentiële daders zien af van het plegen van criminaliteit of overlast
Interventie	– centrale ziet incidenten en smooit ze in de kiem – 'steuntje in de rug' bij fysiek toezicht
Veiligheidsgevoel	Camera's geven een veiliger gevoel
Opsporing	Beelden achteraf gebruiken voor opsporing

Veiligheidsgevoel en opsporing vormen nooit de enige aanleiding voor cameratoezicht. Camera's alleen inzetten voor het veiligheidsgevoel, zonder dat andere maatregelen worden ingezet, geeft een schijnveiligheid. Bij opsporing kan op opgenomen beelden strafbare feiten en de personen die de feiten plegen zichtbaar zijn. Zij worden herkend, opgespoord en vervolgd. Dit zal op termijn een afschrikwekkend effect op andere potentiële daders krijgen waardoor de veiligheid verder kan

verbeteren. Deze inzet valt niet onder de bevoegdheden van de burgemeester en is daarom nooit een beoogd doel op zich. Het opsporen van daders wordt daarom gezien als bijvangst. Preventie en interventie zijn daarmee de belangrijkste redenen om cameratoezicht in te zetten.

3.2 Criteria

De afwegingscriteria voor vaste en flexibele camera's

In het beleidskader 2014 – 2018 is voor het eerst met afwegingscriteria gewerkt. Aan de hand van deze criteria wordt een toetsing uitgevoerd waarbij de problemen in een gebied zo objectief mogelijk worden gewogen. Vooraf moet eerst het beoogde doel en effect zijn bepaald. Criteria verschillen per doel en niet bij alle problemen is cameratoezicht effectief. Op basis van deze beoordeling kan worden bepaald of een gebied in aanmerking komt voor cameratoezicht, of camera's worden verplaatst of weggehaald.

Europese richtlijnen blijven doorslaggevende criteria voor cameratoezicht:

- *Maatschappelijke behoefte*: Er is sprake van een dringende maatschappelijke behoefte.
- *Het proportionaliteitsbeginsel*: Er is een evenwichtige verhouding tussen inzet van cameratoezicht in verhouding tot de geconstateerde criminaliteit en overlast.
- *Het subsidiariteitsbeginsel*: Het geformuleerde doel kan niet met alternatieve (minder ingrijpende) maatregelen worden behaald.

Naast de Europese richtlijnen zijn in Utrecht aanvullende criteria opgesteld:

- *Pakket aan maatregelen*: Cameratoezicht is altijd onderdeel van een pakket aan maatregelen en is hierbij een uiterst middel. Denk hierbij aan:
 - (verhoogde) inzet toezichthouders / politie / jongerenwerk / verslavingszorg;
 - persoonsgerichte aanpakken;
 - fysieke maatregelen.
- *Combinatie van problemen*: Altijd spelen meerdere problemen, nooit is alléén sprake van overlast.
- *Actuele analyse van problemen en incidenten*:
 - Analyse van de problemen: verstoringen van de openbare orde, beeld van overlast en veiligheid, problemen door evenementen, demonstraties, voorzieningen (winkels, horeca, coffeeshops, daklozenopvang), grote stromen van bezoekers (crowd control).
 - Analyse van incidenten: (uitgaans)geweld, straatroof, mishandeling, bedreiging, intimidatie, autobrand, autokraken, woninginbraken, drugs-, jeugd- of supportersoverlast. Het aantal geregistreerde incidenten is in vergelijking tot andere gebieden en het stedelijk gemiddelde hoog.
- *Opvolging*: Afspraken zijn gemaakt over het uitkijken en de opvolging.
- *Evaluatie*: Afspraken zijn gemaakt over evaluatie: flexibel cameratoezicht wordt direct na de inzet geëvalueerd, in het uitvoeringsplan vindt voor alle camera's ieder jaar een evaluatie plaats van de vooraf gestelde doelen.

Verder wordt gekeken naar de aard van het gebied om het subdoel te bepalen. Sommige gebieden hebben te maken met structurele problemen. Zo'n gebied is kwetsbaar voor overlast en criminaliteit, denk aan het uitgaans- en stationsgebied. Daarnaast zijn er gebieden waar problemen niet (uitsluitend) gerelateerd zijn aan de functies die daar gevestigd zijn, denk aan gebieden met jongerenoverlast, autokraken of autobranden. Deze gebieden kennen vaak pieken in de overlast en criminaliteit.

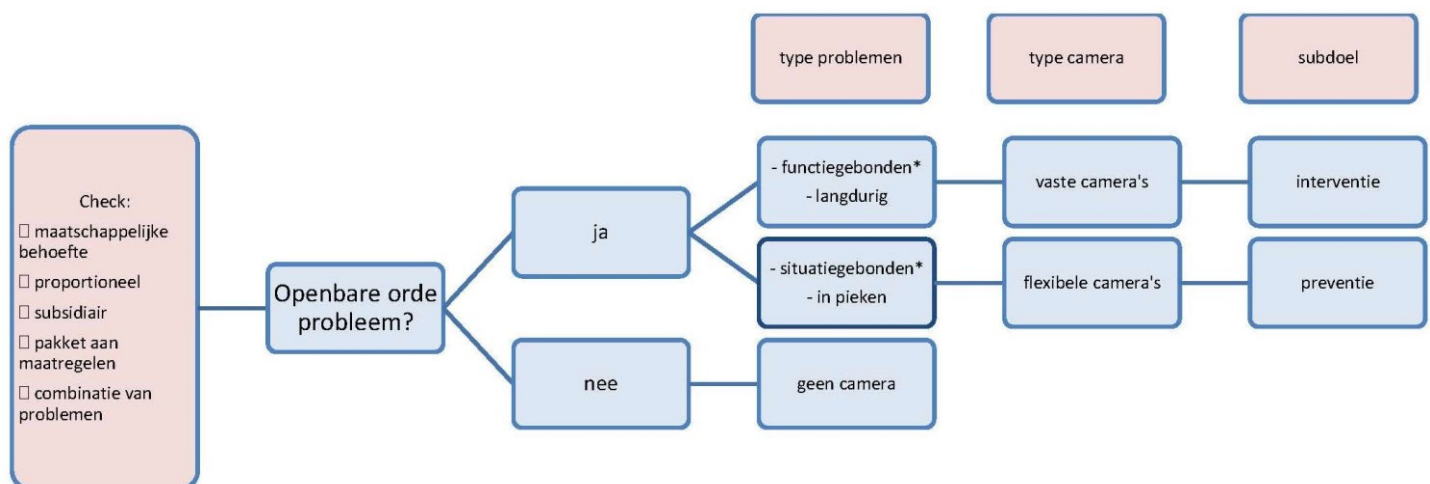
Criteria voor flexibel cameratoezicht zijn gelijk aan die voor het vaste toezicht, maar in de probleemanalyse verschilt bij 'analyse van problemen' de duur van de verstoring. Voor vast toezicht moet sprake zijn van 'langdurige verstoring van de openbare orde'. Bij flexibel toezicht kan het gaan

om een recente verstoring zoals in een inbraakgolf, of een te verwachten verstoring, zoals autobranden in de periode voor en rond oud en nieuw. Hierdoor zal vast toezicht veelal worden ingezet voor interventie en flexibel toezicht veelal voor preventie.

Camera's weghalen

Of cameratoezicht in een gebied moet worden voortgezet, is afhankelijk van het vooraf bepaalde subdoel. Per cameragebied is het maatwerk om afspraken over indicatoren en informatiebronnen te maken. De toetsing hiervan gebeurt in het uitvoeringsplan.

Stroomschema toetsing camera's

* Functiegebonden: gebieden die door hun aard te maken hebben met problemen

* Situatiegebonden: gebieden die door een veranderende situatie te maken hebben met problemen

3.3 Werkwijze

Sinds 2014 wordt in het jaarlijkse uitvoeringsplan cameratoezicht de effectiviteit van de vaste camera's beoordeeld. Dit gebeurt aan de hand van de benoemde criteria en effecten. In het uitvoeringsplan staat hoe de effectiviteit van de camera's kan worden verbeterd op basis van een analyse van cijfers, registraties door politie en signalen uit de wijken. Deze verbeteringen worden doorgevoerd om een optimaal effect te bereiken, binnen de flexibiliteit die met de camera's mogelijk is. Camera's worden geplaatst op die plekken waar de noodzaak het grootst is en verwijderd zodra de ontwikkeling in het gebied dat mogelijk maakt. Die afweging is terug te lezen in het uitvoeringsplan. Bij het uitvoeringsplan 2019 wordt opnieuw per cameragebied bekeken wat het doel, de indicator en de informatiebron is en worden deze aangescherpt waar nodig. Tenslotte maakt de verhouding tussen vaste en flexibele camera's onderdeel uit van het jaarlijkse uitvoeringsplan.

4. Vaste en flexibele camera's

Aantallen

De Raad heeft in 2007 besloten om het aantal openbare orde camera's vooralsnog te bevroeren op 87. In 2014 is dat aantal bijgesteld naar 78, toen de camera's bij het Zandpad zijn weggehaald¹. Vanaf 2017 worden drie flexibele camera's ingezet, naast de 78 vaste camera's.

Motie meer flex

In het coalitieakkoord staat dat wordt vastgehouden aan het huidige aantal camera's en ook de evaluatie onderschrijft dit. In de evaluatie staat dat door de respondenten geen voorbeelden zijn gegeven waaruit blijkt dat het huidige aantal camera's te laag (of te hoog) zou zijn. Het inzetten van de drie flexibele camera's sinds 2017 is daarbij van belang. Daarmee is in gebieden waar problemen piekten een extra middel beschikbaar om die problemen aan te pakken. Werd voorheen snel aan vaste camera's gedacht (flexibel bestond immers niet), nu wordt vaak een aanvraag voor flexibele inzet gedaan. Genoemde redenen voor meer flexibele camera's in de evaluatie zijn:

- de positieve ervaring tijdens de pilot (afname van problemen);
- er zijn altijd meerdere aanvragen per periode / er speelt vaker dan 4 keer per jaar een probleem;
- problemen verschuiven;
- het werkt sterk preventief;
- het schendt privacy minder dan vaste camera's.

De effectiviteit van de vaste camera's valt echter niet zomaar teniet te doen. Ieder jaar wordt de inzet hiervan getoetst en blijven de camera's staan op die plekken die aan de criteria voldoen. Er ligt geen lijstje van vaste camera's die weggehaald kunnen worden om als flexibele camera in te zetten. Het inzetten van extra flexibele camera's gaat dus ten koste van effectieve vaste camera's.

Wanneer gekeken wordt naar het aantal aanvragen voor flexibele camera's dat aan de criteria voldoet en naar beschikbare middelen (mensen en financieel) kan een tweede set van drie flexibele camera's effectief worden ingezet. De verdeling is dan 75 vaste camera's en 6 flexibele. Welke vaste camera's in aanmerking komen om weg te halen moet zorgvuldig bekeken worden bij het volgende uitvoeringsplan. Eveneens zal voortaan in het uitvoeringsplan de afweging worden meegenomen of zes flexibele camera's voldoende, te veel of te weinig is.

Van belang hierbij is dat ondersteuning geregeld wordt bij de aanvragen van flexibel cameratoezicht. Vaak worden meerdere aanvragen voor een periode gedaan, maar niet altijd voldoet de aanvraag aan de criteria. Aan de andere kant voldoen verschillende gebieden aan de criteria, zonder dat daar een aanvraag voor volgt. Stap één in die ondersteuning is het stroomschema (p. 9), waarmee makkelijker bepaald kan worden of een gebied in aanmerking komt. Daarnaast zal ook ondersteuning geboden worden aan de handhavingsoverleggen.

¹ De camera's bij het Zandpad zijn in 2014 weggehaald. Wanneer een nieuwe prostitutiezone wordt ingericht, is het gezien de aard van het gebruik van het gebied aannemelijk dat hier camera's worden geplaatst.

5. Privacy, waarborgen en wetgeving

5.1 Privacy

Cameratoezicht en privacy bijten elkaar per definitie. Het is daarom van groot belang om cameratoezicht alleen in te zetten in die gebieden waar het een laatste redmiddel is in een pakket aan maatregelen. Waarborgen zijn ingebouwd om in gebieden met cameratoezicht de privacyschending zo klein mogelijk te houden. Er wordt gewerkt binnen de wettelijke richtlijnen.

5.2 Waarborgen

De camerabeelden zijn door fysieke, softwarematige en organisatorische maatregelen beveiligd.

- Onder fysieke waarborgen vallen de beveiligingsmaatregelen bij de uitkijkrimte in de Briljantlaan en de ruimte in het Stadskantoor vanuit waar het proces van cameratoezicht technisch wordt ondersteund.
- Softwarematige waarborgen zijn de 'blanking' en het automatisch wissen van beelden. Met de camera's wordt niet in woningen gekeken. Met software wordt een grijs vlak over de woning gelegd dat meedraait als de camera beweegt, de blanking. Bebouwing op de begane grond wordt niet geblanks, wanneer dit het zicht met de camera op straatniveau belemmert. Opgenomen beelden worden 28 dagen opgeslagen en daarna automatisch gewist. In die 28 dagen kan de politie beelden van strafbare feiten terugzoeken, gebruiken en veiligstellen voor opsporing.
- Een organisatorische waarborg is dat beelden alleen onder directe politieaansturing door een kleine groep functionarissen mogen worden bekeken. Verder krijgen deze mensen een opleiding en worden zij gescreend voor ze aan het werk mogen.

5.3 Wettelijke richtlijnen

In de evaluatie is de wettelijke basis uitgebreid omschreven. In het kort is van belang:

- *Artikel 151c Gemeentewet*. Dit biedt gemeenten een wettelijk kader voor het plaatsen van camera's op openbare plaatsen in het belang van de handhaving van de openbare orde.
- *Artikel 2.5 Algemene Plaatselijke Verordening 2010*. De raad verleent de burgemeester de bevoegdheid tot plaatsing van camera's voor een bepaalde duur ten behoeve van het toezicht op een openbare plaats (als bedoeld in Wet Openbare Manifestaties) en op openbare parkeerplaatsen/terreinen.
- *Het Aanwijzingsbesluit Cameratoezicht* van de burgemeester, waarin de gebieden met cameratoezicht worden aangewezen. Dit aanwijzingsbesluit wordt gepubliceerd en belanghebbenden kunnen hiertegen bezwaar indienen.
- *Wet op de politiegegevens*. Op grond van artikel 151c Gemeentewet mogen camerabeelden, in het belang van de handhaving van de openbare orde, worden vastgelegd. Omdat de gegevensverwerking plaatsvindt in het kader van de uitoefening van de politietaken is de Wet politiegegevens (Wpg) op die verwerking van toepassing². Beelden mogen maximaal vier weken worden bewaard, tenzij (het vermoeden bestaat dat) de gegevens noodzakelijk zijn bij de opsporing van een gepleegd strafbaar feit.
- *Politiewet*. Bij evenementen, zoals Koningsdag, of bij plotselinge ernstige verstoringen van de openbare orde, kan op grond van de Politiewet cameratoezicht worden ingezet. Daarbij gaat het om zeer kortstondig en/of mobiel cameragebruik. De bevoegdheid hiervoor vloeit voort uit de in artikel 3 van deze wet vastgelegde hoofdtaken van de politie; het handhaven van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven.

² Beelden van gemeentelijk cameratoezicht vallen onder de Wet politiegegevens en niet de AVG. De AVG geldt namelijk niet voor persoonsgegevens die betrekking hebben op strafbare feiten: die vallen onder de Europese Richtlijn voor opsporing (2016/680). In Nederland is besloten die Richtlijn te implementeren door de Wet politiegegevens aan te passen die nog geagendeerd moet worden in de Eerste Kamer.

Bijlage 1 Betrokken partijen

Gemeenteraad en burgemeester

De gemeenteraad stelt het integrale veiligheidsprogramma (IVP) vast en controleert de uitvoering daarvan. Cameratoezicht is één van de onderwerpen in het IVP.

De burgemeester is volgens artikel 172 Gemeentewet belast met de handhaving van de openbare orde. Hij beslist, na overleg in de driehoek, over de inzet van cameratoezicht. Dit op basis van de door de raad aan de burgemeester gegeven bevoegdheid opgenomen in de APV. Dit besluit wordt bekend gemaakt aan de gemeenteraad en gepubliceerd (aanwijzingsbesluit).

Gemeente Utrecht

De *eenheid Veiligheid* geeft uitvoering aan het IVP, waaronder het opstellen, evalueren en uitvoeren van het beleidskader cameratoezicht en uitvoeringsplannen.

Interne Bedrijven, automatisering (IB-Auto) draagt zorg voor het dagelijks beheer van het centrale en decentrale systeem. Het centrale systeem is het geheel aan hardware en software ondergebracht bij de politie op de Briljantlaan (COV-gebouw). Het decentrale systeem bestaat uit de vaste en flexibele camera's op straat en de bijbehorende apparatuur buiten (kasten en kabels). Zij adviseren bij nieuwe projecten en technische innovaties.

Politie

De politie is verantwoordelijk voor de operationele regie van cameratoezicht. Zij leiden studenten integrale veiligheidskunde op tot operator, die de beelden uitkijken onder regie van een supervisor van politie. Zij adviseren over locaties waar cameratoezicht gewenst is, zowel bij het schetsen van de problematiek als bij het bepalen van de locatie van de camera. In opdracht van het Openbaar Ministerie kunnen zij opgenomen beelden veilig stellen en verstrekken aan het OM en andere opsporingsdiensten.

Bijlage 2 Financiën

Het beheer en onderhoud, het plaatsen, verplaatsen en weghalen en het uitkijken van de camera's wordt betaald uit het Programma Veiligheid. In de begroting 2018 valt dit onder Voorkomen en bestrijden van verstoringen van de openbare orde en voorkomen van maatschappelijke onrust.

Beheer en onderhoud

Dit is ondergebracht bij IB-automatisering van de gemeente Utrecht. Die kosten lopen ieder jaar op in verband met het naderen van de afschrijvingsdatum van de camera's en overige systemen. In 2022 wordt het definitieve jaarlijks bedrag bereikt van € 520.000,- Onder dit bedrag valt het beheer van de vaste, flexibele en Cameratoezicht Openbaar Vervoer (CTOV-camera's).

Plaatsen, verplaatsen en weghalen

Voor het plaatsen, verplaatsen en weghalen van vaste en flexibele camera's is € 50.000,- gereserveerd.

Uitkijken

Aan de politie wordt jaarlijks € 327.000,- betaald voor het uitkijken van de camera's.